

ZÁKON O REGULÁCI V SIEŤOVÝCH ODVETVIACH

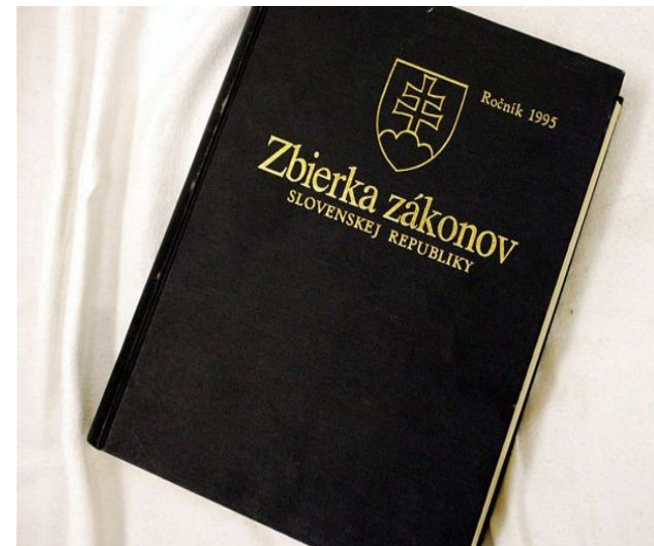
Mária Marková
USRO

Zákon č. 250/2012 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach

Transpozícia legislatívnych aktov

- ▶ Smernicu 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou.
- ▶ Smernicu 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom.
- ▶ Nariadenie 713/2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER).
- ▶ Nariadenie 714/2009 o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny.
- ▶ Nariadenie 715/2009 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn.

Účinnosť od 1. septembra 2012.

Predmet úpravy

Zákon upravuje

- reguláciu v sieťových odvetviach,
- postavenie a pôsobnosť úradu,
- povinnosti regulovaných subjektov,
- pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a plynom,
- konanie vo veciach podľa tohto zákona.

Predmetom regulácie sú ceny a podmienky ich uplatňovania a podmienky vykonávania regulovaných činností.

Postavenie úradu

- ▶ úrad je orgánom štátnej správy,
- ▶ úrad je nestranný a nezávislý od každého verejnoprávneho alebo súkromného subjektu,
- ▶ orgánmi úradu sú predseda a Regulačná rada,
- ▶ predseda úradu je zároveň predsedom Regulačnej rady.

Predseda úradu

- ▶ predsedu úradu vymenúva a odvoláva prezident SR na návrh vlády,
- ▶ riadi úrad a koná v jeho mene,
- ▶ rozhoduje v I. stupni (cenové rozhodnutia, výnimky),
- ▶ rozhoduje o uložení pokuty v odvolacom konaní,
- ▶ vymenúva a odvoláva podpredsedu úradu,
- ▶ zastupuje úrad v ACER.

Regulačná rada

- ▶ zabezpečuje riadenie a koncepciu regulácie v sieťových odvetviach,
 - ▶ radu tvorí predseda rady a ďalších 6 členov,
 - ▶ členov rady vymenúva prezident SR; troch na návrh NR SR a troch na návrh vlády,
 - ▶ členstvo v rade je verejnou funkciou,
 - ▶ funkčné obdobie členov rady je 6 rokov.
-
- ▶ na predsedu úradu, členov rady a ich blízke osoby sa vzťahujú zákonné obmedzenia
(nesmie byť členov riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov regulovaných subjektov, nesmie podnikat' v sieťových odvetviach, nesmie byť poslancom, členom vlády atď.).
-
- ▶ člen rady (*vrátane predsedu a podpredsedu rady*) musí byť občan SR, musí spĺňať podmienky vzdelania, praxe a byť spôsobilý na právne úkony a byť bezúhonný,
 - ▶ člen rady (*vrátane predsedu a podpredsedu rady*) koná nezávisle od pokynov štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy, iných orgánov verejnej moci a od ďalších osôb.

Úlohou rady je najmä

- prijímať regulačnú politiku,
- rozhodovať v odvolacom konaní.

Regulačná politika

- ▶ regulačná politika je strategický dokument, ktorý upravuje vykonávanie regulácie počas určeného regulačného obdobia,
- ▶ regulačná politika je záväzná pre všetkých účastníkov trhu počas regulačného obdobia.

Regulačná politika obsahuje najmä

- ▶ určenie dĺžky nadchádzajúceho regulačného obdobia,
- ▶ zhodnotenie potreby ďalšej regulácie,
- ▶ rozsah a spôsob vykonávania cenovej regulácie.

Pôsobnosť úradu

Cenová regulácia

Cenovej regulácii podliehajú ceny tovarov a služieb

- v elektroenergetike (od roku 2013 aj dodávka elektriny malým podnikom),
- v plynárenstve (od roku 2013 aj dodávka plynu malým podnikom a výkup, plynárenského zariadenia, od roku 2013 sa nereguluje plyn na výrobu tepla pre domácnosti),
- v tepelnej energetike,
- vo vodnom hospodárstve.

Spôsoby cenovej regulácie

- priame určenie pevnej alebo maximálnej ceny,
- určenie spôsobu výpočtu pevnej alebo maximálnej ceny,
- určenie rozsahu ekonomicky oprávnených nákladov a výšky primeraného zisku,
- určenie ceny využitím trhových opatrení, ako sú najmä aukcie,
- maximálna a pevná cena môže byť určená aj porovnaním ekonomicky oprávnených nákladov alebo cien na rovnaké regulované činnosti v SR alebo v krajinách EÚ.

Konanie o cenovej regulácii

- ▶ Podľa tohto zákona sa prvýkrát postupuje pri cenovej regulácii na **rok 2014**.
- ▶ Od 1. 9. 2012 HM SR **nie je účastníkom** cenového konania.
- ▶ Návrhy sa predkladajú **v poslednom roku** regulačného obdobia na nadchádzajúce regulačné obdobie.
- ▶ Nový regulovaný subjekt prvýkrát predkladá návrh **do 15 dní** od doručenia povolenia, potvrdenia o splnení oznamovacej povinnosti alebo potvrdenia o registrácii.
- ▶ Ak je doručený návrh neúplný alebo v rozpore s príslušnou vyhláškou, úrad vyzve účastníka cenového konania, aby v určenej lehote odstránil nedostatky. Ak účastník konania neodstráni nedostatky návrhu ceny, úrad **konanie zastaví** alebo určí cenu v rámci toho istého konania.

Konanie o cenovej regulácii

- ▶ Návrh ceny obsahuje aj **doklad o schválení návrhu** najvyšším orgánom spoločnosti alebo družstva (zákon 197/2012 Z.z.).
- ▶ Úrad konanie **zastaví**, ak nedošlo k schváleniu návrhu ceny najvyšším orgánom spoločnosti alebo družstva **pred jeho podaním**.
- ▶ Cenové rozhodnutie na prvý rok regulačného obdobia **platí na celé regulačné obdobie**, ak úrad neschválil zmenu ceny.
- ▶ Schváleniu najvyšším orgánom spoločnosti alebo družstva podlieha aj návrh na **zmenu ceny, doplnenie návrhu** ceny z vlastného podnetu, ak má toto doplnenie vplyv na zmenu ceny a **odvolanie**.
- ▶ Najvyšší orgán spoločnosti alebo družstva môže **preniesť právomoc** schvaľovať návrh ceny a iné návrhy na štatutárny orgán.

Konanie o cenovej regulácii

- ▶ Na cenové konanie sa vzťahuje **zákon o správnom konaní**; zákon o regulácii osobitne upravuje zmenu a zrušenie rozhodnutia a zastavenie konania.
- ▶ Regulovaný subjekt môže podať **návrh na zmenu** toho istého cenového rozhodnutia až po nadobudnutí **právoplatnosti** cenového rozhodnutia v predchádzajúcom cenovom konaní.
- ▶ Lehota na podanie odvolania proti cenovému rozhodnutiu je **40 dní** odo dňa ich oznámenia.
- ▶ O odvolaní proti cenovému rozhodnutiu rozhoduje **rada**.
- ▶ Odvolanie v cenovom konaní nemá **odkladný účinok**.

Vecná regulácia

Vecnou reguláciou je rozhodovanie o

- vydání, zmene a zrušení povolenia,
- súhlase s výstavbou priameho vedenia alebo priameho plynovodu,
- vyňatí regulovaného subjektu z regulácie,
- rezervácii kapacity zásobníka a akumulácii plynu,
- udelení výnimky z povinnosti zabezpečiť prístup tretích strán do siete a ďalšie výnimky,
- prijatí opatrení na dosiahnutie univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme.

Vecnou reguláciou je rozhodovanie o schválení

- ▶ prevádzkových poriadkov
 - *Návrh na zmenu prevádzkového poriadku je povinnosť predložiť úradu do 60 dní odo dňa, kedy sa zmenili podmienky, čím sa myslí aj zmena VZPP*
 - *Do 31. 5.2013 sa predkladajú na schválenie úradu prevádzkové poriadky podľa vzorových prevádzkových poriadkov a so zapracovanými pravidlami trhu*

Vecná regulácia

Vecnou reguláciou je rozhodovanie o schválení

- ▶ dispečerského poriadku prevádzkovateľa prenosovej sústavy,
- ▶ pravidiel na predaj elektriny formou aukcií,
- ▶ pravidiel pre rozvrhovanie aktív a pasív, nákladov a výnosov,
- ▶ dodávateľa poslednej inštancie,
- ▶ podmienok prepravy elektriny distribučnou sústavou v režime prepravy elektriny,
- ▶ pravidiel rozdeľovania príjmov z uvoľnenej prerušiteľnej kapacity pri preprave plynu a primeraných cien za uvoľnenú prerušiteľnú kapacitu,
- ▶ obchodných podmienok dodávateľa elektriny a dodávateľa plynu, ktorí poskytujú univerzálnu službu
 - *úrad vypracuje do 31. mája 2013 vzorové obchodné podmienky dodávky elektriny a plynu,*
 - *do 31. augusta 2013 sa predkladajú na schválenie úradu.*

Vecná regulácia

Vecnou reguláciou je aj vydanie

- ▶ potvrdenia o pôvode elektriny z OZE a elektriny vyrobenej VÚ KVET,
- ▶ potvrdenia o pôvode biometánu,
- ▶ záruky pôvodu elektriny z OZE,
- ▶ potvrdenia o splnení oznamovacej povinnosti osobám, ktoré vykonávajú činnosti, na ktoré sa nevyžaduje povolenie,
- ▶ stanoviská k vydaniu osvedčenia na výstavbu energetického zariadenia na výrobu elektriny s výkonom od 1 MW,
- ▶ potvrdenia o registrácii podľa § 23.

V konaní o vecnej regulácii na prvom stupni rozhoduje príslušný organizačný útvar úradu.

Vecná regulácia

Vecnou reguláciou je rozhodovanie o vydaní predchádzajúceho súhlasu

- s vymenovaním a odvolaním štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu, členov dozornej komisie **PPS**,
- s vymenovaním a odvolaním osoby povinnej zabezpečiť súlad **PPS** alebo **vlastníka prepravnej siete a PDS**,
- so skončením pracovného pomeru zamestnanca **PPS**, ktorý riadi prevádzku, údržbu alebo rozvoj siete,
- s podmienkami poskytovania služieb **PPS** osobe, ktorá je súčasťou toho istého VIP, alebo ktorá vykonáva kontrolu nad osobou, ktorá je súčasťou VIP,
- s uzavretím alebo zmenou zmluvy o výkone funkcie štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu, člena dozornej komisie **PPS**,
- s uzavretím alebo zmenou zmluvy medzi **PPS** a osobou povinnou zabezpečiť súlad.

Vecná regulácia

Vecnou reguláciou je aj schvaľovanie

- obchodných a finančných zmlúv **PPS** s VIP vrátane návrhov ich zmien,
- programu súladu **PPS**,
- zmlúv o poskytovaní služieb regulovaným subjektom v plynárenstve a elektroenergetike, ktorý je súčasťou VIP na zabezpečenie vykonávania regulovanej činnosti, ktorá je vyššia ako 100 000 €,
- zmlúv súvisiacich s realizáciou investícií do prenosovej sústavy a do prepravnej siete,
- pravidiel testovania dopytu trhu pre jednotlivú investíciu do prenosovej sústavy a prepravnej siete.

Certifikácia

Certifikácia prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľa prepravnej siete je konanie, v ktorom úrad zisťuje

- či prevádzkovateľ prenosovej sústavy spĺňa podmienky vlastníckeho oddelenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy,
- či prevádzkovateľ prepravnej siete spĺňa
 - podmienky oddelenia prevádzkovateľa prepravnej siete, alebo
 - podmienky vlastníckeho oddelenia prevádzkovateľa prepravnej siete,
- či vlastník prepravnej siete a osoba, ktorá má vykonávať činnosť nezávislého prevádzkovateľa siete, spĺňajú podmienky prevádzkovania prepravnej siete nezávislým prevádzkovateľom siete.

Certifikácia

- ▶ Po vydaní rozhodnutia o certifikácii úrad vykonáva **trvalý dohľad** nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy a prevádzkovateľom prepravnej siete.
- ▶ Úrad môže v prípade závažného opakovaného porušovania povinností **PPS**, rozhodnúť o uložení povinnosti **zverit' prevádzku** prepravnej siete nezávislému prevádzkovateľovi siete (ISO).
- ▶ V tomto prípade schvaľuje
 - podmienky **výberového konania** na výber nezávislého prevádzkovateľa siete,
 - vydáva **predchádzajúci súhlas** s vymenovaním a odvolaním osoby povinnej zabezpečiť súlad, s uzavretím alebo zmenou zmluvy medzi nezávislým prevádzkovateľom siete a vlastníkom prepravnej siete,
 - **monitoruje** zmluvné vzťahy a komunikáciu medzi vlastníkom prepravnej siete a nezávislým prevádzkovateľom siete,
 - **rozhoduje v sporoch** medzi vlastníkom a NPS,
 - **schvaľuje desaťročný plán** rozvoja siete, ktorý úradu každoročne predkladá NPS,
 - **schvaľuje zmluvy** o financovaní investícií do prepravnej siete treťou osobou.

Mimoriadna regulácia

Ak vznikne mimoriadna trhová situácia alebo ak dôjde k ohrozeniu trhu vplyvom nedostatočne rozvinutého konkurenčného prostredia alebo ak si to vyžaduje ochrana spotrebiteľa, úrad môže regulovať aj dalšiu innosť alebo tovar.

Úrad môže vykonať mimoriadnu reguláciu aj vtedy, ak to vyplýva zo všeobecného hospodárskeho záujmu.

Mimoriadnu reguláciu môže úrad vykonať len po predchádzajúcom prerokovaní s Európskou komisiou.

Regulácia kvality

Regulácia kvality sa vykonáva určením

- štandardov kvality,
- požadovanej úrovne dodržiavania štandardov kvality,
- výšky kompenzačnej platby,
- spôsobu výpočtu kompenzačnej platby,
- spôsobu a podmienok vyplatenia kompenzačnej platby.

Ak regulovaný subjekt nedodrží štandardy kvality, je povinný uhradiť svojmu odberateľovi kompenzačnú platbu.

Uvedené sa neuplatní, ak štandardy kvality neboli dodržané pre mimoriadnu udalosť, stav núdze v elektroenergetike alebo krízovú situáciu v plynárenstve, haváriu spôsobenú treťou osobou a rozhodnutie odberateľa neodobrať alebo neodviesť dohodnuté alebo určené množstvo vody.

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods.1

- **vykonávať** regulovanú činnosť na základe a v súlade s právoplatným rozhodnutím alebo potvrdením úradu,
- **dodržiavať** cenovú reguláciu,
- **zúčtovať** náklady pri výrobe, distribúcii a dodávke tepla,
- **dodržiavať** pri vykonávaní regulovanej činnosti primeranosť vynaložených nákladov,
- **predkladať** úradu prehľad o vzájomných finančných a iných transakciách medzi prepojenými podnikmi, ak ide o prepojený podnik, do 15. júla kalendárneho roku za predchádzajúci rok,
- **viest' a uchovávať** počas piatich rokov evidenciu o cene vrátane kalkulácie nákladov a zisku,
- **zverejniť** na svojom webovom sídle alebo iným vhodným spôsobom cenu za regulovanú činnosť,

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods.1

- každoročne do konca februára **informovať** úrad o tom, že v predchádzajúcom roku regulovanú činnosť, na ktorú má povolenie alebo potvrdenie, nevykonával,
- **poskytovať** úradu úplné a pravdivé údaje, podklady, doklady a informácie potrebné na výkon pôsobnosti úradu určené úradom,
- **vykonať** v určenej lehote opatrenia uložené úradom,
- **dodržiavať** podmienky, na základe ktorých bolo vydané rozhodnutie o certifikácii,
- **umožniť** úradu vykonať dohľad nad nezávislosťou a dohľad nad aukciami pre predaj elektriny,
- **dodržiavať** pravidlá trhu,
- **predkladať** úradu údaje v rozsahu, spôsobom a v termínoch, ktoré určí úrad a umožniť úradu a Štatistickému úradu Európskej únie kontrolu týchto údajov.

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods. 2

- VIP je povinný **predložiť úradu na schválenie zmluvu** o poskytovaní služieb alebo jej zmenu, prostredníctvom ktorej zabezpečuje vykonávanie regulovanej činnosti, ak túto zmluvu uzatvára s osobou, ktorá je súčasťou tohto VIP, a ak predpokladaná hodnota predmetu zmluvy je vyššia **ako 100 000 eur**,
- zmluva alebo jej zmena je bez predchádzajúceho schválenia úradom neplatná,
- úrad **schváli zmluvu** o poskytovaní služieb, ak regulovaný subjekt preukáže, že podmienky zmluvy alebo jej zmeny zodpovedajú podmienkam obvyklým v bežnom obchodnom styku, inak úrad zmluvu o poskytovaní služieb neschváli.

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods. 3

Regulovaný subjekt, ktorý vykonáva regulovanú činnosť v elektroenergetike alebo plynárenstve a **je súčasťou VIP**, je **povinný na zákazku**, ktorej predpokladaná hodnota je vyššia ako **100 000 eur**, vyhlásiť **obchodnú verejnú súťaž**, ak ju neobstaráva podľa osobitného predpisu.

§ 29 ods. 4

Regulovaný subjekt, ktorému bolo vydané cenové rozhodnutie a ktorý **nie je súčasťou VIP**, je **povinný oznámiť** úradu písomne alebo v elektronickej podobe každú **zákazku**, ktorej predpokladaná hodnota je vyššia ako **300 000 eur**, najneskôr **30 dní** po jej realizácii.

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods.5

Regulovaný subjekt, ktorý je povinný vyhlasovať obchodnú verejnú súťaž, je povinný

- oznámiť úradu **predmet a podmienky** obchodnej verejnej súťaže,
- **zaslať úradu zoznam** všetkých uchádzačov obchodnej verejnej súťaže, a to najneskôr do 2 pracovných dní po uplynutí lehoty na prihlásenie sa do súťaže,
- **oznámiť úradu termín a miesto** vyhodnotenia návrhov predložených do súťaže najneskôr 3 dni pred ich vyhodnotením,
- **oznámiť úradu výsledky vyhodnotenia** súťaže do 30 dní po ukončení súťaže.

Povinnosti regulovaného subjektu

§ 29 ods.7

Účastník trhu s elektrinou alebo plynom, ktorý **obchoduje na veľkoobchodnom trhu**, je povinný **zaregistrovať** sa v registri, ktorý vedie úrad, **viest' evidenciu** o obchodovaní na veľkoobchodnom trhu, písomne **oznamovať** agentúre a úradu informácie o obchodovaní a **zverejňovať** dôverné informácie o obchodovaní.

§ 29 ods. 8

Účastník trhu s elektrinou a plynom je povinný písomne **oznámiť** úradu každé dôvodné podozrenie o porušení osobitného predpisu, ktorým je nariadenie EPaK o transparentnosti a integrite veľkoobchodného trhu.

§ 29 ods. 9

Regulovaný subjekt je povinný umožniť úradu výkon kontroly.

Mimosúdne riešenie sporov

Koncový odberateľ elektriny a plynu je oprávnený predložiť úradu na mimosúdne riešenie spor s regulovaným subjektom, ak sa ohľadom sporu uskutočnilo reklamačné konanie a odberateľ nesúhlasí s výsledkom reklamácie alebo so spôsobom jej vybavenia (možnosť obrátiť sa na súd tým nie je dotknutá).

Mimosúdne riešenie sporu sa skončí **uzavretím písomnej dohody**, ktorá je záväzná pre obe strany alebo márnym uplynutím lehoty (60-90 dní), ak k uzavretiu dohody nedošlo.

Riešenie sporov

Úrad rozhoduje spory medzi:

- nezávislým prevádzkovateľom prepravnej siete a vlastníkom prepravnej siete,
- prevádzkovateľom sústavy alebo siete a účastníkom trhu s elektrinou alebo plynom,
- VIP a prevádzkovateľom prenosovej sústavy, ak je súčasťou tohto VIP,
- VIP a prevádzkovateľom prepravnej siete, ak je súčasťou tohto VIP.

Úrad rozhoduje spory, ak

- účastníci sporového konania nedosiahli dohodu na riešení sporu,
- súhlasia s tým obaja účastníci sporu,
- od porušenia povinnosti účastníka sporového konania neuplynul viac ako jeden rok, inak vo veci rozhoduje súd.

Úrad rozhodne spor do 60 dní odo dňa doručenia návrhu. Túto lehotu môže úrad predĺžiť o 60 dní, ak sú na rozhodnutie sporu potrebné ďalšie dôkazy a informácie.

Úrad konanie **zastaví**, ak zistí, že návrh je nedôvodný, alebo ak v tej istej veci bol podaný návrh na súd. Proti rozhodnutiu úradu je prípustné odvolanie. O odvolaní rozhoduje súd.

Kontrola

Predmet kontroly:

- **dodržiavanie** zákona o regulácii v sieťových odvetviach, všeobecne záväzných právnych predpisov, osobitných predpisov a právoplatných rozhodnutí úradu,
- **správnosť a pravdivosť** údajov, dokladov, podkladov a informácií predkladaných úradu,
- **plnenie uložených opatrení** na odstránenie a nápravu nedostatkov zistených pri vykonávaní kontroly,
- **primeranosť nákladov** súvisiacich s regulovanými činnosťami,
- **d'alšie skutočnosti** potrebné na vykonávanie pôsobnosti úradu.

Kontrolu vykonáva **úrad**. V odôvodnených prípadoch môže úrad na vykonanie kontroly **prizvať osoby**, ktoré nie sú zamestnancami úradu. Prizvaná osoba je odborník špecialista alebo odborne spôsobilá osoba v oblasti patriacej do predmetu kontroly.

Ďakujem za pozornosť

Mária Marková
URSO